

**Відгук
на автореферат дисертації
Мельниченка Олександра Віталійовича на тему
«Організація і методологія аналізу і аудиту електронних грошей в
банках», поданої на здобуття наукового ступеня доктора
економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік,
аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)**

Із появою швидких та надійних систем збереження, обробки, передавання та опрацювання інформації бухгалтерський облік в банках почав здійснюватись виключно в електронно-цифровому середовищі, спонукаючи розробників апаратного та програмного забезпечення удосконалювати засоби його ведення. З іншого боку, існуючі потужності інформаційних систем дозволяють зберігати та передавати найціннішу банківську інформацію надійними каналами, що призводить до розвитку засобів платежів, розширення можливостей для клієнтів та підвищення конкурентоспроможності самих банків. Одним із таких удосконалень було винайдення електронних грошей, якому передувала низка подій, що нерозривно пов'язані з досягненнями у науково-технічній сфері, розвитку міжнародних стосунків та доступом до інформації, прагненням суспільства до спрощення стосунків, а бізнесу – до примноження статків. З цієї точки зору цінним є наукове дослідження Олександра Мельниченка, в якому здобувач обґрунтував теоретичні, методологічні засади та організаційні й практичні положення аналізу й аудиту електронних грошей в банках.

Позитивної оцінки заслуговує аналіз автором передумов виникнення та розвитку електронних грошей, які пов'язані із сучасними міжнародними економічними тенденціями, із глобалізаційними викликами та доцільністю виведення грошових коштів з-поза банківського обігу. З цією метою автор дослідив макроекономічні показники України, зокрема компоненти грошових агрегатів, опрацював наукову літературу й інші джерела, а також дослідив динаміку важливих показників розвитку світової економіки з метою з'ясування закономірностей та причинно-наслідкових зв'язків щодо розвитку платіжних засобів. До таких передумов автором, зокрема, віднесено: соціально-економічні чинники, що призводить до перенесення цінностей із матеріально-побутової площини у соціально-економічну, підвищується зручність, швидкість розрахунків і отримання благ; технологічні чинники, сприяючи розвитку техніки та технологій, уможливають досягнення якісно вищого рівня суспільного відтворення завдяки використанню послуг, які раніше були недоступними; політичні передумови пов'язані із намірами урядів держав до об'єднання з іншими країнами задля забезпечення переваг у бізнесі, безпеці й соціальних стандартах. Виокремлено також групу факторів впливу на навколишнє середовище з метою економії природних ресурсів, впровадження енергозберігаючих технологій та винайдення альтернативних ресурсів і способів забезпечення безпечного та комфортного життя суспільства. Впровадження міжнародних стандартів та підходів до розуміння економічної та бухгалтерської суті електронних грошей, а також використання сучасних підходів до проведення аудиту за операціями з ними сприятиме підвищенню довіри до цього платіжного засобу, масове впровадження якого, як очікується, відбудеться найближчим часом з огляду на постійний розвиток міждержавних та міжособистісних зв'язків у цифровому середовищі інформаційного суспільства.

Цінність для розвитку теорії грошей має вклад автора у обґрунтування місця електронних грошей в ній. А наведена автором порівняльна

характеристика сучасних форм грошей у таблиці 2 (с. 11) зрозуміло відображає позицію автора та демонструє характеристики електронних грошей у порівнянні з іншими формами.

Представлене автором обґрунтування ефективності розрахунків електронними грошима на основі теорії масового обслуговування відображає глибоке науково-практичне підґрунтя для доцільності впровадження масового використання електронних грошей, що підтверджено дослідженнями і розрахунками автора на основі реальних даних (рис. 3, 4 на с. 20, 21).

Важливими, перспективними і дієвими є пропозиції автора з удосконалення підходів до підготовки фахівців з економічних спеціальностей, які мають бути орієнтовані на бізнес, підприємницьку діяльність для розуміння відповідальності бізнесу перед суспільством, а суспільства перед бізнесом. З іншого боку такий підхід і розуміння випускниками вищих навчальних закладів своєї причетності до зростання добробуту суспільства здатне забезпечити зростання економіки будь-якої країни (с. 26).

Високо оцінюючи наукові висновки та пропозиції здобувача, варто вказати на окремі зауваження до автореферату дисертації, а саме:

– на рис. 3 та 4 відсутні позначення осей X, а на рис. 4 й осі Y в наведених графіках, що може неоднозначно сприйматись читачами;

– не зрозуміло з тексту автореферату, яким чином отримано значення рейтингових чисел на рис. 3 та 4 та в яких одиницях показано числа на цих рисунках;

– тема дисертації, на наш погляд, виглядала б більш комплексною, якби не була сконцентровано виключно на банківських установах, а включала б й інших суб'єктів господарювання.

Наведеним дискусійним моментам властивий рекомендаційний характер, що не впливає на високу оцінку наукового та науково-практичного значення одержаних результатів дисертаційного дослідження, викладеного в авторефераті Олександра Мельниченка. Здобувачем у повному обсязі виконано накреслені завдання дослідження, що підтверджується пунктами наукової новизни та зробленими висновками. Наукові пропозиції здобувача є обґрунтованими, логічно та зрозуміло викладеними, вирішують важливі завдання, пов'язані з розвитком обігу електронних грошей загалом, та їх аналізу й аудиту в банках зокрема.

Дисертаційна робота Мельниченка Олександра Віталійовича на тему «Організація і методологія аналізу і аудиту електронних грошей в банках» є самостійним дослідженням, виконаним на високому науковому рівні, містить новизну, відповідає вимогам, що висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук, а її автор Мельниченко Олександр Віталійович заслуговує присудження наукового ступеня доктора економічних наук.

**Доктор економічних наук, професор,
професор Державного економічного
університету в Познані**

Казімеж Пайонк